

Is vits da Peiden e Peiden Bogn vegnan proximamein tematizai en ina inscenzaziun dil Teater Cuera.

FOTO MAD

«Mia veta, mia derivonza e mes antenats»

L'erosiun dil vitg da Peiden porscha la metafora per ina inscenzaziun el Teater Cuera che senumna «Peiden». Las relaziuns personalas digl actur Bruno Cathomas e dil cunautur Roman Weishaupt ella Lumnezia-sur ei il fundament per l'inscenzaziun.

ANDREAS CADONAU/FMR

«Peiden» raquenta dad in vitg muntagnard situau sin ina spunda sulegliva. In vitg ch'ei barschus duas ga, ch'ei vegnius reconstruius e che ruschna plaunet dalla spunda giu. «Peiden» ei in'atgna produziun dil Teater Cuera che vegn presentada per l'emprema ga sonda, ils 29 d'october allas 19.30 a Cuera el teater dil marcau. Tiels vits da Peiden e Peiden Bogn han igl actur oriunds da Laax, *Bruno Cathomas* ed il director dil Teater Cuera, *Roman Weishaupt* in fil biografic.

Scuvretg ragischs communablas

«Mia mumma ei carschida si a Peiden e la mumma da Bruno Cathomas a Peiden Bogn.» Roman Weishaupt regarda ad in discurs denter el e Bruno Cathomas a caschun dad ina inscenzaziun el Teater Cuera avon dus onns. Duront quei discurs han Bruno Cathomas e Roman Weishaupt buca suler scuvretg lur ragischs communablas ella Lumnezia-sur. «Nus essan spert stai perscharts che quei vitg che ruschna plaunet ella val porscha ina historia predestinada per la tribuna.» Buc ina historia dramatica cun bova e disgrazia che succeda tur surura, gi Roman Weishaupt. Na, plitost ina «historia dad ina erosiun stabila», sco quei che *Mariano Tschuor* descriva en in text accompignont l'inscenzaziun. «Quella erosiun stabila mo continuada stat en cuntradiziun cun nosa imaginaziun da cuolmes e vals sco simbols dalla perpetuadad, manegia Roman Weishaupt. El ei cunautur da «Peiden» ensem cun igl actur Bruno Cathomas ed il reschissur *Rafael Sanchez*.

Fontauna d'inspiraziun

«Jeu lessel prender mia derivonza, mes antenats e mia veta sco fontauna d'inspiraziun per ina sera da monolog sin tribuna.» Quei tradescha igl actur Bruno Cathomas ella comunicaziun derasada dil Teater Cuera. E dapli dalla fontauna d'inspiraziun personala digl actur oriunds da Laax tradescha Mariano Tschuor en suu text. El lai repassar la veta da Bruno Cathomas dalla giuventetgna a Laax e suu pass el mund dalla tribuna professionala entochen el temps contemporan. Ina via che

Il vitg da Peiden.

FOTO SURSELVA TURISSEM

Erosiun d'habitants

Il vitg da Peiden sesanfla alla via che colligia Peiden Bogn cun la Lumnezia sura. Feron che Peiden Bogn era da vegl enneu enconuschents per sia aua curativa, ei il vitg da Peiden plitost enconuschents per quei ch'el sesanfla sin terren instabil. Peiden ha dabia experienza cun fusiuns communalas. Gia igl onn 1963 ha Peiden fusiunau cun la vischnauna vischinonta da Uors. Igl onn 2002 ei la vischnauna da Suraua seconstituada e diesch onns pli tard ei Peiden davenant part dalla vischnauna Lumnezia. Analog allas fusiuns ei la populaziun da Peiden sesminuida. Il punct culminont neu dalla populaziun ei igl onn 1910 staus cun 147 habitants. Oz vivan aunc 16 persunas permanent a Peiden sper entgins habitants cun sedia secundara. (fmr/ac)

ha schau turnar igl actur ina ni l'autra ga silla tribuna indigena. Per exempel igl onn 2009 sco reschissur dall'inscenzaziun el liber a Laax: «Il siemi dalla notg da sogn Gion». A Mariano Tschuor pareva Bruno Cathomas lu dad esser madraus. «Sco giuvenot da 17 onns eis el adina scappaus, il pli ferg dad el sesez.» Mariano Tschuor conceda ch'ei detti bein colligiuzius denter quei ch'ei cheu, igl indigen e quei ch'ei pli lunsch naven. «Gest ils artists dalla veta muossan ch'ins a colligiar ils dus pols.» Ed el vesa ella biografia da Bruno Cathomas co in carstgaun ed artist po dar damogn all'erosiun. «Ina ga pli precaut ed ina ga pli excessiv.»

Impurtontas historias localas

Per il director dil Teater Cuera, Roman Weishaupt eis ei impurtont ch'il teater po presentar sin tribuna las atgnas historias grischunas. «Per nus dil teater ein quellas inscenzaziuns neu dil personal e dallas finanzas ina sfida.» El regarda al fatg ch'il Teater Cuera ei ina instituziun hospitonta e ch'atgnas produziuns ston vegnir finanziadas supplementarmein. «Aschia che nus savein buca presentar mingt'onn ina tala produziun.» Da bial'entschatta eis ei stau clar che la biografia da Bruno Cathomas stat el center dall'inscenzaziun dada en lungatg romontsch, dialect tudestg e tudestg da scartira. «Demai che Bruno Cathomas ha gia luvrau cul reschissur *Rafael Sanchez* eis ei reussiu d'engaschar in um dil fatg versau.»

Per il maletg da tribuna ei *Duri Bischoff* responsabels e sper las inscenzaziuns dils 29 d'october, ils 3, 4 ed ils 5 da november mingamain allas 19.30 el teater a Cuera dat ei aunc ulteriurs arranschaments. Sonda, ils 30 d'october allas 17.00, ella aula dalla casa da scola a Laax, discuora Mariano Tschuor cun Bruno Cathomas sur dil mund, dalla veta e segir era davart il teater. Margis, igl 1. da november ein tut ils interessents per la historia da Peiden envidai allas 14.00 alla meisa rodonda el Bogn da Peiden. In arranschament moderau da Roman Weishaupt e da Mariano Tschuor en collaboraziun cugl Archiv communal Lumnezia.

Entradas via www.theaterchur.ch.

MUSTÉR

Certificat sco menaschi da formaziun

L'jamna vargada ha la Puntreis SA a Mustér contonschiu cun success dus da treis scalems dil sistem da sustegn dalla Fundaziun «TOP-Menaschi da formaziun» (TAB). Aschia survegn il menaschi uss il certificat che segna interpretas che s'engaschan specialmein per la formaziun da giuvenils.

Anflar persunas che vulan seschar scolar e formar ellas endretg ei ina sfida. Cun quella vegnan biasas interpretas confruntadas ozildi. Las persunas ch'ei responsablas per la scolaziun e formaziun ston esser sil pli niv stevan dalla tecnica e savida. Ellas ston denton era esser promtas d'esser persunas da referenza per quellas persunas che sescolleschan ed aschia da posseder las cumpetenzas socialas persuerter.

Dus da treis scalems

Sco quei ch'is responsabels pil center da tgira Puntreis a Mustér scrivan en ina comunicaziun als mieds da massa, dispona il menaschi uss dalla savida concreta e dil material d'instruziun per la formaziun d'emprendists. Da l'autra vart vegn il menaschi distinguius officialmein dalla Fundaziun «TOP-Menaschi da formaziun» («TOP-Ausbildungsbetriebe») ed obtegn da quella il certificat. Il responsabel per la scolaziun, *Fatmir Spescha*, ha contonschiu la certificaziun sil secur dalla gastronomia che vala il medem mument era per l'entira casa. Cun quella qualificaziun

Fatmir Spescha (amiez) ha la competenza pretendida dil certificat. Sen, Riana Schmid, dretg Telma Nunes.

FOTO MAD

sa Puntreis gidar ils giuvenils enten prender lur decisius duront la tscherca digl imprendisadi. Suentar ch'il menaschi da tgira ha contonschiu il scalem 2 da quei sistem ha el uss la pussivladad da sepreparar pil scalem 3 ed aschia d'extender sia cumpetenza sil secur dalla formaziun.

Tgei munta quei certificat?

La Fundaziun «TOP-Menaschi da formaziun» ei in sistem nazional che sustegn e distingua las pussivladads professunals. Ella fa il sistem da formaziun attractiv. La fundaziun sustegn tut menaschi enten augmentar lur qualitat da formaziun e surdat en quei connex in label. Quel survegnan las interpretas che s'engaschan intensiv ella formaziun da carstgauns giuvenils. En cumparegliaziun cun auters labels riguarda quel cheu buca mo la qualitat dalla formaziun sco tala, mobein era il svilup dils giuvenils avon che prender lur decisius d'emprendisadi ni scolaziun. Emprendists ein buca mo igl avegnir da mingta menaschi, els ein era d'impurtonza pigl image d'ina interpresa. Giuvenils bein scolai fan reclama in lur cercels personalis pil menaschi, mo lu era tier lur patrons futurs e la clientella. Sco quei che la fundaziun constatescha sin sia homepage, ei la formaziun dils giuvenils ina gronda sfida. Quei sistem unic per la Svizra ei vegnius undraus igl onn 2017 digl anteriur cusseglier federal *Johann Schneider-Ammann* cugl «Enterprize». Quei sistem da formaziun vegn era cussegliuus digl Institut federal per la scol'aula dalla formaziun professionala. (cdm/fmr/hh)

SCHLUEIN

Start-ups novs el Löwenberg

Vendergis proxim envida Surselva Impact Lab (SIL) per la secunda gada a Schluain ad ina presentaziun da start-ups novs. Ei se tracta da firmas giuervas ch'ei dependentas d'investurs che creian el potencial da quellas. Ils investurs respectiv clients da pilor ein medemamein envidai. Igl ei la caschun d'entrar en contact cun 12 firmas giuervas activas en differents secturs. Naven dallas 14.00 seprestant quellas ella sala dil casti Löwenberg. In e scadin astga separticipar e tedlar ils referats. Pils start-ups eis ei la caschun da mussar lur purschida ad investurs che han in senn per innovaziuns. Las 12 firmas novas lavuran ellas spartas mobilitad, persistenza ella vestgadira da sport, musica e cant, survetschs giuridics, sanadad, agricultura cun roboters, skis e livestream dad occurrenzas en Surselva. (fmr/abc)